

Protestantse Wijkgemeente Zoetermeer-Noord

Veilige gemeente

Gedragscode

INLEIDING

In onze wijkgemeente leven we met het voorbeeld van Jezus voor ogen. Hij leefde met de woorden: “Heb de Heer, uw God, lief met heel uw hart en met heel uw ziel en met heel uw verstand. En heb uw naaste lief als uzelf.” (Matteüs 22: 37vv) Deze woorden geven onderling vertrouwen. Maar vertrouwen is broos. Het woord liefde kan een dekmantel worden voor onveiligheid en ongemak.

We willen als gemeente hier niet omheen lopen. We laten de woorden van Jezus staan, én stimuleren elkaar om kritisch en open te zijn. Open over wat goed gaat in onze wijkgemeente, én over wat er in onze gemeente niet goed gaat. We spreken elkaar aan op een algemene wijsheid: *wat jij niet wilt dat u geschiedt, doet dat ook de ander niet.*

Waarover gaat dit document?

In dit document zet de wijkkerkenraad afspraken op een rij die duidelijk maken welk gedrag van mensen, actief in onze gemeente, wordt verwacht.

Onderdeel ervan is de mogelijkheid voor overleg met het vertrouwensteam als iemand zich ongemakkelijk, onveilig of onheus bejegend voelt in onze gemeente. Deze weg staat open voor iedereen in onze gemeente.

Waar vind ik wat?

Het document bestaat uit 3 delen¹.

Pagina 2 – A) GEDRAGSCODE VRIJWILLIGERS PWZN

Wat mag ik verwachten van vrijwilligers in onze gemeente?

Pagina 4 – B) GESPREK MET EEN VERTROUWENSPERSOON

Waar kan ik terecht als ik een niet-pluisgevoel heb?

Pagina 8 – C) WERKEN MET DE GEDRAGSCODE

Hoe houden we dit document onder de aandacht en actueel?

Zoetermeer, 25 november 2019

De kerkenraad van de Protestantse Wijkgemeente Zoetermeer-Noord (PWZN)

¹ Dit document is digitaal beschikbaar op www.pwzn.nl/veilige-gemeente

A) GEDRAGSCODE VRIJWILLIGERS PWZN

NB: Deze gedragscode geldt voor vrijwilligers en voor betaalde medewerkers. Bijna alle werkers in de gemeente zijn echter vrijwilliger, daarom gebruiken we dat woord in de tekst.

1. *Bejegening en respect*
Wij zorgen voor een sfeer en een omgeving waarbinnen ieder zich veilig en gerespecteerd kan voelen.
2. *Fysieke veiligheid*
We nemen kennis van en houden ons aan de veiligheidsvoorschriften. We dragen zo goed mogelijk zorg voor de veiligheid van onszelf en van de mensen met wie wij omgaan.
Wij gaan zorgvuldig om met eigendommen van de kerk.
Wij blijven binnen de taakomschrijving of binnen de werkzaamheden die zijn afgesproken.
3. *Sociale veiligheid, grensoverschrijdend gedrag*
In onze omgang met mensen onthouden wij ons van elke vorm van agressie, geweld, intimidatie, gescheld, ongepaste of ongewenste humor, openlijk of heimelijk gepest of geroddel.
Wij onthouden ons van elke vorm van seksuele of seksueel getinte gedragingen of uitingen, waarbij we zonder meer rekening houden met wat de ander als ongewenst aanmerkt of wij zelf als ongewenst ervaren.
Alle seksuele handelingen, contacten en relaties tussen een volwassene en een minderjarige (jonger dan 18 jaar) beschouwen we in principe als 'seksueel misbruik'. Zo nodig zullen we in die situaties contact zoeken met de politie.
We accepteren geen grensoverschrijdend gedrag, in welke zin dan ook, van anderen ten opzichte van onszelf of van onszelf ten opzichte van anderen. In voorkomende gevallen bespreken we dit met iemand van het vertrouwensteam of met een vertegenwoordiger van het college onder wiens verantwoordelijkheid ons vrijwilligerswerk valt.
4. *Privacy, geheimhouding*
Als wij kennis ontvangen van vertrouwelijke gegevens over personen en zaken, bewaren we geheimhouding, ook nadat we onze vrijwilligersfunctie hebben neergelegd.
We dringen niet verder door in het privéleven van anderen dan voor de uitoefening van onze vrijwilligerstaak nodig is, en we bewaken ook onze eigen privacy.
We gebruiken de persoonsgegevens alleen voor het doel waartoe ze zijn afgestaan, en bewaren ze veilig.
5. *Communicatie*
We onthouden ons zo veel mogelijk van negatieve communicatie over onze kerkelijke gemeente of over leden en organen binnen de gemeente.
Als wij benaderd worden door media, melden we dit aan het college waaronder ons vrijwilligerswerk valt, en gezamenlijk besluiten we naar bevind van zaken hoe te handelen.
6. *Geld en geschenken*
Wij nemen geen geld, geschenken of andere gestes aan voor onszelf als aannemelijk is dat deze samenhangen met de uitoefening van onze taak voor de kerk.
Giften die wij ontvangen en die zijn bestemd voor de kerk of voor een ander kerkelijk doel, dragen we zo snel mogelijk over aan de betreffende penningmeester.

We leveren een notitie mee waarop bedrag, (initialen van de) geve² en doel staan vermeld; een afschrift geven we aan de schenker.

7. *Representativiteit*

Bij de uitoefening van onze taak

1. dragen we er zorg voor dat we zoveel mogelijk op tijd aanwezig zijn en waar nodig ons hebben voorbereid, of dat we ons tijdig met opgave van redenen afmelden.
2. zijn we passend gekleed voor de taak die we op dat moment hebben uit te oefenen.
3. zorgen we dat we niet onder invloed zijn van bewustzijnsveranderende middelen. Wij roken niet in het bijzijn van anderen.

8. *Bij ongemak, onveiligheid of gewetensnood*

Als iemand met ons bespreekt dat zij of hij zich ongemakkelijk of onveilig voelt wijzen we op het vertrouwensteam. Zie onderdeel B) op pagina 4.

Als we als vrijwilliger zelf ongemak of onveiligheid ervaren, ons in gewetensnood voelen of een niet-pluis-gevoel hebben bij een situatie waar we mee te maken krijgen, zoeken we ruggespraak met de leden van het vertrouwensteam of het college waaronder onze werkzaamheden vallen. We bespreken de situatie zo mogelijk geanonimiseerd.

9. *Klachten*

Wij kennen de procedure voor overleg met een vertrouwenspersoon (zie onder) en onderwerpen ons aan een klachtenprocedure, indien een klacht wordt ingediend.

Er vindt altijd eerst een gesprek met de verongelijkte/klager plaats door een vertrouwenspersoon of een kerkenraadslid voordat een klacht inhoudelijk wordt besproken in het college waaronder ons vrijwilligerswerk valt.

Bij onvrede over afhandeling kan zowel door klager als door de betreffende vrijwilliger een beroep worden gedaan op bemiddeling door of namens de kerkenraad, al of niet via het vertrouwensteam. Als er ook dan onvrede blijft bestaan over afhandeling door de kerkenraad kan de weg van bezwaar en geschil worden gegaan zoals daarin wordt voorzien in de kerkorde van de Protestantse Kerk in Nederland.

2 tenzij de geve² geheel anoniem wil blijven

B) GESPREK MET EEN VERTROUWENSPERSOON

Toelichting

In onze wijkgemeente gaan we respectvol met elkaar om. We bespreken open met elkaar wat er goed gaat in de gemeente én we spreken elkaar aan op wat er niet goed gaat. Om dit gesprek te vergemakkelijken hebben we in onze gemeente een vertrouwensteam aangesteld bestaande uit een of meer vertrouwenspersonen die zijn getraind voor hun taak³. Zij zijn geen lid van de kerkenraad. Zij richten zich primair op de belangen van de melder. Gemeenteleden kunnen bij dit vertrouwensteam terecht met hun vragen, vermoedens en meldingen. (NB: Vertrouwenspersonen kunnen ook bij vermoedens van misbruik binnen de gemeente zelf iemand benaderen.)

Voor het gesprek met een vertrouwenspersoon zijn enkele vaste patronen in gebruik. Door die te volgen is gewaarborgd dat ieders belangen aan bod komen en dat de juiste stappen worden genomen. Deze gespreksroutes vormen het zogenaamde *protocol voor een gesprek met een vertrouwenspersoon*. Het protocol wijst vrijwilligers, gemeenteleden en anderen de weg als ze een gesprek willen voeren over ervaren ongemak en onveiligheid in de onderlinge verhoudingen, dan wel een melding of een klacht willen overwegen.

PROTOCOL

Hieronder volgt eerst het protocol in doorlopende tekst, aansluitend volgt hetzelfde protocol nog eens in een gevisualiseerd stroomdiagram.

1. Meldingen van een onveilige situatie kunnen worden gedaan door
 1. iemand met een niet-pluis-gevoel bij een situatie tussen mensen
 2. een slachtoffer van grensoverschrijdend gedrag
 3. een veroorzaker van grensoverschrijdend gedrag

2. Melder en vertrouwenspersoon hebben een gesprek. De vertrouwenspersoon maakt korte gespreksverslagen en checkt de juistheid hiervan bij de gesprekspartner.
Het eerste gesprek heeft vooral het karakter van een "luisterend oor"-gesprek. Niet zelden is dat al voldoende. De vertrouwenspersoon kan verwijzen, bemiddelen en bijstaan in aangiftes en bij het indienen van een klacht. Melder en vertrouwenspersoon bekijken samen of een vervolg wenselijk / noodzakelijk is.

3. Is er een levensbedreigende situatie of een mogelijk strafbaar feit?

Zo JA:

Gesprek van de vertrouwenspersoon met slachtoffer; aansluitend gaan ze samen naar de politie. Geanonimiseerd collegiaal overleg vertrouwenspersoon met de collega-vertrouwenspersoon en terugkoppeling naar slachtoffer.

Vertrouwenspersoon staat slachtoffer, indien zij/hij dat wil, bij in gesprekken, bij aangiftes en procedures.

Aan het eind: afronding begeleiding en eigen rapportage vertrouwenspersoon.

Zo NEE:

Gesprek vertrouwenspersoon met melder. Geanonimiseerd collegiaal overleg vertrouwenspersoon met de collega-vertrouwenspersoon en terugkoppeling naar

3 Zie www.pwzn.nl/vertrouwensteam voor informatie en contactgegevens

melder. Als melder niet het slachtoffer zelf is, dan nu gesprek van vertrouwenspersoon met slachtoffer. → ga naar stap 4

4. Check in het landelijk protocol: is er sprake van een situatie die niet binnen de gemeente kan worden afgehandeld?

Zo JA: volg het landelijk protocol⁴ - het protocol staat ook op onze site. Vraag advies bij meldpunt seksueel misbruik in de kerk (SMPR⁵) – ZIE ONDER voor contactgegevens. Adviesaanvraag kan zowel door vertrouwenspersoon als door melder / slachtoffer. Eventueel daar ook een gespecialiseerde vertrouwenspersoon vragen.

Aan het eind: afronding begeleiding en eigen rapportage vertrouwenspersoon.

Zo NEE: → ga naar stap 5

5. Ander grensoverschrijdend gedrag?

Zo JA: vertrouwenspersoon staat slachtoffer bij in doen van vervolgacties. Zo nodig wijzen op pastorale, psychologische, maatschappelijke, kerkelijke of juridische hulp. Indien passend en door melder gewenst: bemiddelen.

Niet: doen waar anderen in zijn gespecialiseerd (pastoraat, waarheidsvinding, therapie).

Aan het eind: afronding begeleiding en eigen rapportage vertrouwenspersoon.

Zo NEE: slachtoffer en vertrouwenspersoon bespreken waar of bij wie melder de situatie wel kan aankaarten.

Aan het eind: afronding begeleiding en eigen rapportage vertrouwenspersoon.

4 Het landelijk protocol is te vinden op: www.pwzn.nl/vertrouwensteam of op te vragen bij één van de vertrouwenspersonen.

5 SMPR: Postbus 6028, 3503 PA Utrecht. Telefoon: 030-3038590, e-mail: info@smpr.nl, website: www.smpr.nl

GESPREK MET VERTROUWENSPERSOON

Meldingen van een onveilige situatie kunnen worden gedaan door

1. iemand met een niet-pluis-gevoel bij een situatie tussen mensen
2. een slachtoffer van grensoverschrijdend gedrag
3. een veroorzaker van grensoverschrijdend gedrag

Melder en vertrouwenspersoon hebben een gesprek. De vertrouwenspersoon maakt korte gespreksverslagen en checkt de juistheid hiervan bij de gesprekspartner. Het eerste gesprek heeft vooral het karakter van een "luisterend oor"-gesprek. Niet zelden is dat al voldoende. De vertrouwenspersoon kan verwijzen, bemiddelen en bijstaan in aangiftes en bij het indienen van een klacht. Melder en vertrouwenspersoon bekijken samen of een vervolg wenselijk/noodzakelijk is.

Is er een levensbedreigende situatie of mogelijk strafbare feit?

Ja →

Gesprek van de vertrouwenspersoon met slachtoffer; aansluitend gaan ze samen naar de politie. Geanonimiseerd collegiaal overleg vertrouwenspersoon met de collega-vertrouwenspersoon en terugkoppeling naar slachtoffer. Vertrouwenspersoon staat slachtoffer, indien zij/hij dat wil, bij in gesprekken, bij aangiftes en procedures.

Aan het eind: afronding begeleiding en eigen rapportage vertrouwenspersoon.

Nee

Gesprek vertrouwenspersoon met melder. Geanonimiseerd collegiaal overleg vertrouwenspersoon met de collega-vertrouwenspersoon en terugkoppeling naar melder. Als melder niet het slachtoffer zelf is, dan nu gesprek van vertrouwenspersoon met slachtoffer.

Check in het landelijk protocol: Is er sprake van een situatie die niet binnen de gemeente kan worden afgehandeld?

Ja →

Volg het landelijk protocol – het protocol staat ook op onze site. Vraag advies bij meldpunt seksueel misbruik in de kerk (SMPR) – ZIE ONDER voor contactgegevens; Adviesaanvraag kan zowel door vertrouwenspersoon als door melder / slachtoffer. Eventueel daar ook een gespecialiseerde vertrouwenspersoon aanvragen.

Aan het eind: afronding begeleiding en eigen rapportage vertrouwenspersoon.

Nee

Ander grensoverschrijdend gedrag?

Ja →

Vertrouwenspersoon staat slachtoffer bij in doen van vervolgacties. Zo nodig wijzen op pastorale, psychologische, maatschappelijke, kerkelijke of juridische hulp. Indien passend en door melder gewenst: bemiddelen. **Niet:** doen waar anderen in zijn gespecialiseerd (pastoraat, waarheidsvinding, therapie).

Aan het eind: afronding begeleiding en eigen rapportage vertrouwenspersoon.

Slachtoffer en vertrouwenspersoon bespreken waar of bij wie melder de situatie wel kan aanklaan

Aan het eind: afronding begeleiding en eigen rapportage vertrouwenspersoon.

Het landelijk protocol is te vinden op: www.pwzn.nl/vertrouwensteam of op te vragen bij één van de vertrouwenspersonen

SMPR: Postbus 6028, 3503 PA Utrecht.
Telefoon: 030-3038590
e-mail: info@smpr.nl, website: www.smpr.nl

NADERE TOELICHTING OP HET PROTOCOL

Lokaal protocol naast landelijk protocol

Binnen onze wijkgemeente werken we met het bovenstaande lokaal protocol voor overleg met de leden van het vertrouwensteam.

Daarnaast hanteert de protestantse kerk in Nederland landelijk het *Protocol voor gemeenten die geconfronteerd worden met (seksueel) misbruik in pastorale en gezagsrelaties*. In ernstige kwesties waarbij kerkelijke instanties van buiten onze gemeente moeten worden ingeschakeld wordt altijd gewerkt volgens dit landelijk protocol. In het lokaal protocol dat u nu in handen hebt gaat het om plaats en rol van het vertrouwensteam in onze gemeente en over de rol van de kerkenraad bij het afhandelen van een gesprek over ervaren ongemak, meldingen en klachten. Het lokaal protocol geeft aan wanneer wordt overgestapt naar het landelijk protocol.

Kerkenraad, landelijke organisatie en SMPR

Gemeentelieden die geen beroep willen doen op het vertrouwensteam kunnen hun klacht ook rechtstreeks indienen bij de kerkenraad. Deze zal een contactpersoon aanwijzen om de klacht verder te bespreken. Deze contactpersoon neemt in de procedure de plaats in van de vertrouwenspersoon, met dien verstande dat hij ook rekening moet houden met zijn verantwoordelijkheid voor de gemeente als geheel.

In ernstige gevallen, zeker als er een vermoeden is van seksueel misbruik, kan ook een beroep worden gedaan op een vertrouwenspersoon van het meldpunt SMPR⁶ van het landelijk dienstencentrum van de PKN

Afhandeling

De afhandeling van een voorgelegde situatie hangt af van de wensen van de melder en van de aard en ernst van de gemelde zaak. Een belangrijke vraag is of in de zaak bovengemeentelijk kerkjuridische aspecten meespelen. Denk aan tucht, opzicht, bezwaar en geschil. Is dit het geval dan zal het landelijk protocol worden gevolgd. In het andere geval wordt de zaak afgehandeld conform onderstaand stroomschema, waarbij is aangenomen dat de zaak is binnengekomen bij het vertrouwensteam.

6 Postbus 6028, 3503 PA Utrecht. Telefoon: 030-3038590, e-mail: info@smpr.nl, website: www.smpr.nl

C) WERKEN MET DE GEDRAGSCODE

Voor wie is dit document bestemd?

Onze gemeente kent maar een paar beroepskrachten. Bijna de hele organisatie draait op vrijwilligers. Ook kerkenraadsleden doen hun werk als vrijwilliger.

Deze gedragscode geldt voor wie werken in onze gemeente: vrijwilligers, ambtsdragers en betaalde krachten bij de uitoefening van hun kerkelijke taak.

1. Een vrijwilliger is iemand die werkzaamheden of activiteiten uitvoert waartoe een kerkenraad, een college van kerkrentmeesters of een college van diakenen heeft besloten. De uitvoering vindt plaats onder de verantwoordelijkheid van een van deze colleges. Ze variëren van koffiedienst tot ambtsdrager, van contactpersoon tot collectant. De taken zijn geregistreerd. Ook is bekend wie deze taken uitvoeren. Voor al die mensen is de onderstaande gedragscode bedoeld.⁷
2. De gedragscode geldt ook voor ambtsdragers (betaald en onbetaald). Zij vormen samen de kerkenraad. Deze kerkenraad legt de gedragscode voor vrijwilligers vast. Dit document komt voor hen bovenop de regels die er al gelden vanuit de kerkorde, de gedragscode voor predikanten en kerkelijk werkers⁸ en de afspraken die vastliggen voor andere betaalde medewerkers.

Jaarlijkse bespreking in de grote kerkenraad en in gesprek met vrijwilligers

De kerkenraad stelt het thema 'Veilige gemeente' jaarlijks aan de orde in september in de grote kerkenraad. De gedragscode komt daarbij op verschillende manieren aan de orde.

De ambtsdragers brengen op hun beurt de gedragscode jaarlijks in gesprek met de vrijwilligers in verschillende taakgroepen en commissies.

Bespreking bij het aanstellen van vrijwilligers

Als we vrijwilligers voor een functie aanstellen bespreken we het thema 'veiligheid'. Dat geldt ook als we ambtsdragers werven of een beroepskracht aanstellen. Daarbij komt het volgende ter sprake:

- de motivatie van de beoogde ambtsdrager of vrijwilliger om een taak op zich te nemen in onze gemeente;
- ervaring van de beoogde ambtsdrager of vrijwilliger;
- de gedragscode, en op grond daarvan de expliciete vraag: "in hoeverre is veiligheid en omgang met grenzen *voor jou* belangrijk?"
- het overhandigen van dit document en de mondelinge belofte (zoals ook ambtsdragers dit doen ten aanzien van de geheimhouding bij hun bevestiging) zich hieraan te willen houden;
- aanvraag van een Verklaring Omtrent Gedrag indien de wet dit voorschrijft.

Evaluatie en eventuele herziening

Deze gedragscode is vastgesteld in de grote kerkenraad van 30/09/2019.

Bij de regelmatige herziening van het beleidsplan wordt ook dit document tegen het licht van de ervaringen gehouden.

7 Deze gedragscode is uiteraard ook een handreiking voor een vrijwilliger die op persoonlijke titel taken verricht in onze wijkgemeente. Van de mogelijkheid voor gesprek met het vertrouwensteam kan iedereen gebruik maken.

8 De gedragscode voor predikanten en kerkelijk werkers is te vinden op: www.pwzn.nl/veilige-gemeente of op te vragen bij één van de pastores.